

FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA

3.Kpkf.50.852/2007/3. szám

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Kertész Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Kertész József Tamás ügyvéd által képviselt budapesti lakos kérelmezőnek a jogi előadó által képviselt **Budapest Józsefvárosi Önkormányzat Jegyzője I. rendű** (1082 Budapest, Baross u. 63-67.) és a jogtanácsos által képviselt **Közép-magyarországi Regionális Közigazgatási Hivatal II. rendű** (1056 Budapest, Váci utca 62-64.) kérelmezettek ellen eljárás lefolytatására kötelezés iránt indított nemperes eljárásban a Fővárosi Bíróság 2007. május 30. napján kelt 19.Kpk.45.118/2006/11. számú végzése ellen a kérelmező 12. sorszám alatt bejelentett és 14. sorszám alatt kiegészített fellebbezésére meghozta az alábbi

V É G Z É S T

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság végzését részben megváltoztatja, az I-II. rendű kérelmezett javára megállapított perköltség megfizetésére kötelező rendelkezést mellőzi, ezt meghaladóan az elsőfokú végzést helybenhagyja.

Kötelezi a kérelmezőt, hogy fizessen meg a Magyar Államnak - az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívására - 9.000 (Kilencezer) forint fellebbezési illetéket.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A kérelmező 2005. szeptember 14. napján aforgalmi rendszámú személygépkocsijával várakozott, amikor a Józsefvárosi Közterület-felügyelet felügyelője a járműre kerékbilincset helyezett fel. Az intézkedés ellen a kérelmező az intézkedés megsemmisítése, a kerékbilincs levételének elrendelése és költségei megtérítése iránti panasszal élt az I. rendű kérelmezettnél. Egyidejűleg ugyanitt birtokvédelmi eljárást is kezdeményezett, ennek keretében az eredeti birtokállapot helyreállítását, a kerékbilincs haladéktalan eltávolítását, a jövőben hasonló magatartástól való eltiltást, használati díja és költségei megtérítését kérelmezte. Panaszát az I. rendű kérelmezett elutasította. A fellebbezés folytán eljáró II. rendű kérelmezett 04-524/2/2006 számú határozatával az elsőfokú határozatot megsemmisítette, az I. rendű kérelmezettet a panasz elbírálása tekintetében új eljárás lefolytatásra utasította, ugyanezen szerv birtokvédelmi eljárás lefolytatására utasítása iránti kérelmet elutasította. A megismételt eljárás során az I. rendű

kérelmezett 12-271/4/2006 számú határozatával a panaszt elfogadta és a már megfizetett 15.000 Ft költségtérítés és annak kamatai visszafizetése iránt rendelkezett. A határozat ellen annak részbeni megváltoztatása és a rendelkező rész kiegészítése iránt a kérelmező fellebbezést terjesztett elő a II. rendű kérelmezettnél.

A kérelmező nemperes eljárás lefolytatására irányuló kérelmében az I. rendű kérelmezettet a birtokháborítási, mint közigazgatási eljárás lefolytatására, a II. rendű kérelmezettet az I. rendű kérelmezettel szemben fegyelmi eljárás kezdeményezésére kérte kötelezni. Ez utóbbi kérelmében a jogsértő mulasztást a fegyelmi eljárás kezdeményezésének elmaradásában jelölte meg.

Az elsőfokú bíróság a kérelmező kérelmét a Pp. módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény 2. § (1) bekezdésére utalással elutasította, és a kérelmezőt az I. és II. rendű kérelmezett részére eljárási költség, a Magyar Állam részére eljárási illeték megfizetésére kötelezte. A kérelmezőnek a bíróság érdekkörében felmerült, elhárítható ok következtében keletkezett költségét 900 Ft-ban állapította meg akként, hogy a végzés jogerőre emelkedését követően annak kifizetéséről külön végzésben rendelkezik a Fővárosi Bíróság Gazdasági Hivatalának megkeresésével. Az államigazgatási ügy fogalmának értelmezése és a birtokháborítás szabályrendszerének elemzése után arra a következtetésre jutott, hogy a birtokvita - figyelemmel a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 188-192. §-aira - olyan polgári jogi jogvita, amelyre elsődlegesen a Ptk. és a Polgári Törvénykönyv hatálybalépítéséről és végrehajtásáról szóló 1960. évi 11. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Ptké.) rendelkezéseit kell alkalmazni akkor is, ha a jogszabály az eljárás lebonyolításában a jegyzőhöz is telepített hatáskört. Ez utóbbi rendelkezés a birtokháborítási ügyeket nem vonja az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) tárgyi hatálya alá, az nem hatósági ügy. Az egymás mellé rendelt ellenérdekű felek között polgári jogi jogviszony áll fenn. A II. rendű kérelmezett ezért nem tekinthető az I. rendű kérelmezett felettes szervének, és ugyanezen indokból nem volt jogköre a fegyelmi eljárás kezdeményezésére sem. A jogvita polgári jellegéből következően a jegyzőnek nem áll fenn az Áe. 4. § (1) bekezdése szerinti közigazgatási határozathozatali kötelezettsége, az közigazgatási nemperes eljárásban sem kényszeríthető ki.

A végzés ellen a kérelmező élt fellebbezéssel annak részbeni megváltoztatása, kérelmének megfelelő döntés meghozatala, a kérelmezettek javára megállapított eljárási költség és a le nem rótt illeték mellőzése, valamint a bíróság érdekkörében felmerült, államot terhelő költség megállapítására vonatkozó rendelkezés kiegészítése és javára első- másodfokú eljárási költség megállapítása érdekében, melyet 64.600 Ft-ban jelölt meg. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértően minősítette a birtokvédelmi ügyben lefolytatandó eljárást polgári jogvitának. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 36. § (2) bekezdése f) pontjának, és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban:

Ket.) 109. (2) bekezdésének felhívásával azt fejtette ki, hogy a jegyző mindig államigazgatási feladatot lát el vagy hatósági jogkört gyakorol. Birtokháborítási ügyben a jegyző határozattal dönt az ellenérdekű felek között, ezért eljárása és döntése közigazgatási hatósági ügy. Nem zárja ki ezt a minősítést az sem, hogy a jegyző határozata ellen közigazgatási úton nincs helye fellebbezésnek, közvetlenül a polgári peres bírósághoz lehet fordulni. A birtokvédelmi ügyben hozott határozat is az ügyfelet érintő jogot és kötelezettséget állapít meg, ezért az Áe. 3. § (3) bekezdése alapján az ilyen ügy államigazgatási ügy. Álláspontját a Ptké. 26-28. §-a és a Pp. 324. § (2) bekezdésének a) pontja és (3) bekezdése is alátámasztja, mert e szakaszok szerint a jegyző által elbírált birtokháborítási ügyekben hozott határozat bírósági felülvizsgálata közigazgatási pernek minősül. A pert a jegyző ellen kell megindítani és a Pp. XX. fejezetében foglalt eljárási szabályoknak megfelelően lefolytatni. Ezt erősíti az is, hogy hasonló tényállás alapján 2007. évben indult birtokháborítási eljárásban a II. rendű kérelmezett az eljárás lefolytatására a X. kerület Kőbánya Önkormányzatának Jegyzőjét kijelölte. Amennyiben az elsőfokú bíróság jogi álláspontja elfogadható, úgy az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértést követett el, mert ez esetben hatáskörének hiányát kellett volna megállapítani és a nemperes eljárást meg kellett volna szüntetnie.

Állította, hogy a II.r. kérelmezett az Áe. alkalmazásában felettes szervnek minősül, amely az Áe. 94. §-ából egyértelműen következik. Az Áe. 92. § (3) bekezdése a fegyelmi eljárás kezdeményezésére nem ad mérlegelési jogot, a II. rendű kérelmezett megszegte az Áe. 4. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettségét, ezért a kérelmező jogszerűen fordult az Áe. 4. § (5) bekezdése értelmében a bírósághoz.

Az eljárási költséggel megfizetésére kötelező rendelkezést azért kifogásolta, mert az I. rendű kérelmezett nem volt jogosult jogtanácsosi munkadíjra, nem jogtanácsos, hanem köztisztviselő képviselte, aki költségigényt nem terjesztett elő. A II. rendű alperesi kérelmezett javára erre vonatkozó nyilatkozat nélkül megállapított eljárási költség ténybelileg megalapozatlan és összezszerűségében eltúlzott.

Kiemelte, hogy az elsőfokú íráság megsértette az Alkotmány 50. § (1)-(3) bekezdésében foglaltakat, mert azzal, hogy a közigazgatási szerv hallgatása miatt a törvényben biztosított hatáskörében nem lépett fel, nem nyújtotta az Alkotmányban meghatározott jogvédelmet.

Bejelentette, hogy a Fővárosi Ítéltábla kizárását és más ítéltábla kijelölését kéri, mivel ellene más ügyből kifolyólag peres eljárást kezdeményezett.

Az I. és II. rendű kérelmezett a fellebbezésre nem tett észrevételt.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Kkk.IV.37.414/2007/2. számú végzésével a Fővárosi Ítéltábla kizárását megtagadta.

A fellebbezés részben, az eljárási költség tekintetében alapos, azt meghaladóan alaptalan.

Az elsőfokú bíróság helyesen jutott a megfelelően feltárt tényállás ismeretében arra a következtetésre, hogy a birtokvédelmi eljárás kikényszerítése nem lehet közigazgatási nemperes eljárás tárgya. Kifejtett indokait a Fővárosi Ítéltábla is

osztja, azt a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel az alábbiakkal tartja szükségesnek kiegészíteni annak kiemelésével, hogy az eljárásra nem a Ket., hanem az Áe. szabályai az irányadók, mivel az ügy 2005. szeptember 16-án indult.

A jogalkotásban nem ismeretlen, hogy a jegyzőt törvény vagy más jogszabály nem közigazgatási ügy intézésével bízta meg. A közigazgatási ügyek intézése mellett az önkormányzati működéssel kapcsolatos feladatokat is ellátja, ennek révén közjogi viszonyba kerül a vele - e feladatok révén - kapcsolatba kerülőkkel. Munkáltató is, e minőségében nem közigazgatási, hanem munkajogi viszonyba kerül. A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 6. §-ának (2) bekezdése szerint a jegyző adhat felmentést a házasságkötési szándék bejelentési határideje alól, és az általa adott felmentéssel a 8. § (2) bekezdése alapján a házasság érvénytelenségi oka kiküszöbölhető. Ezekből a példákból is látható, hogy a feladat-ellátás telepítése a jegyzőt nem minősíti át közigazgatási hatósággá, közte és az ügyel érintett között pusztán ez okból nem keletkeztet közigazgatási jogviszonyt, az ügy nem válik közigazgatási üggyé.

A Ptk.-ban a jogalkotók a gyors, helyben megoldható, hatékony reparáció biztosítása érdekében, az egyébként a bíróságra tartozó feladat ellátását, a birtokvédelmet kérő és a birtokháborító közötti, polgári jogviszonyból származó jogvita eldöntését, a sommás birtokvédelemi eljárás szabályai megalkotásával, az államigazgatási szervezetre, utóbb a jegyzőre hárították.

A birtokvitában érintett felek közötti, polgári jogviszonyból eredő jogvita tárgyában, a Ptk. és a Ptké. speciális rendelkezései alapján hozott határozat a felek között, valamint jegyző és a felek között nem keletkeztet közigazgatási jogviszonyt. A határozatot sérelmező fél csak az ellenérdekű féllel szemben, a helyi bíróság előtt kezdeményezett perben kérheti annak megváltoztatását.

Az állítás a birtokháborítási panasz elbírálására vonatkozó szabályozás történeti áttekintésével is igazolható.

Az Áe. 1957. július 9. napján kihirdetett 57. §-a szerint az államigazgatási hatóságok határozatának bírósági felülvizsgálatára igen szűk körben, a törvényben meghatározott esetekben volt helye. A bíróság által felülvizsgálható államigazgatási határozatok köre az 1959. augusztus 11-én kihirdetett, Ptk., valamint Ptké. hatálybalépésével sem módosult. A Ptk. akkor hatályos 191. §-ának (1) bekezdése értelmében a birtokától megfosztott, vagy birtoklásában megzavart a községi (városi, városi kerületi) tanács végrehajtó bizottsága illetékes szakigazgatási szervétől kérhette az eredeti birtokállapot helyreállítását vagy a zavarás megszüntetését. A (2) bekezdés kimondta, hogy a végrehajtó bizottság illetékes szakigazgatási szerve az eredeti birtokállapotot helyreállítja, és a birtoksértőt e magatartásától eltiltja, kivéve ha nyilvánvaló, hogy az, aki birtokvédelemért folyamodott, nem jogosult a birtoklásra, illetőleg birtoklásának megzavarását tűrni volt köteles. A (3) bekezdés értelmében végrehajtó bizottság szakigazgatási szervének határozata ellen államigazgatási úton jogorvoslatnak helye nincs; a birtoklás kérdésében hozott határozatot három napon

belül végre kell hajtani. Ezzel összefüggésben Ptké. 29. §-a kimondta, hogy eltérő rendelkezés hiányában a szakigazgatási szerv eljárásában az Áe-t alkalmazza. A Ptk. 192. §-a szerint, ha a végrehajtó bizottság szakigazgatási szerve a kérelem tárgyában tizenöt napon belül nem határozott, köteles volt az iratokat a területileg illetékes bírósághoz áttenni; az a fél pedig aki, a határozatot sérelmesnek tartotta 15 napon belül előterjesztett keresettel a bíróságtól kérhette a határozat megváltoztatását. A Ptk. 192. §-ának (3) bekezdése alapján a bíróság birtokperben a birtokláshoz való jogosultság alapján döntött. 1972. december 31. napjáig a Pp. az államigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatával kapcsolatos eljárásra, az általános perrendi szabályoktól eltérő rendelkezéseket nem tartalmazott; a speciális szabályokat az Áe. 55-58. §-ai határozták meg. A Polgári perrendtartás módosításáról szóló 1972. évi 26. törvényerejű rendelet 1973. január 1-jével hatályon kívül helyezte a bírósági eljárásra vonatkozó Áe. szabályokat, azokat Pp. szabályai közé, a XX. fejezetbe átültetve. E fejezet szerinti szabályokat kellett alkalmazni az Áe. 55.-57. §-aiban meghatározott tárgyú államigazgatási határozatokra vonatkozóan, amelyek között a birtokháborítási határozat nem szerepelt.

A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat-és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 1991. augusztus 23. napjától a birtokháborítási panaszok elbírálására a szakigazgatási szerv helyett a jegyzőt jelölte ki. A Ptk. hatályba lépésekor a birtokháborítási panasz elbírálása kizárólag a szakigazgatási szerv hatáskörébe tartozott, csak az esetben - áttétellel - kerülhetett az illetékes bírósághoz, ha a kérelem tárgyában 15 napon belül határozat nem született. Az 1978. március 1-jétől hatályos Ptk. 192. § (2) bekezdése szerint a birtokos az eredeti birtokállapot helyreállítását vagy a zavarás megszüntetését egy év eltelte után közvetlenül a bíróságtól kérhette. A birtokos közvetlenül a bírósághoz fordulhatott akkor is, ha az ügyben a birtokláshoz való jogosultság is vitás volt. A birtokvédelmi panasz elbírálására ezzel a szakigazgatási szerv kizárólagos hatásköre megszűnt. A panasz már nem csak az államigazgatásban volt előterjeszthető, hanem a birtokvédelem keresettel a polgári per bírósága előtt közvetlenül érvényesíthetővé vált. A birtokvédelmet igénylő tehát választhatott a bíróság, illetve az államigazgatási fórum között.

A bíróság a továbbiakban a hatáskörének a hiányát már nem állapíthatta meg azon az alapon, hogy a birtokvédelmi panaszt közvetlenül hozzá terjesztették elő. Ez a megoldás, valamint a korábban bemutatott 15 napos ügyintézési határidő is - a jogintézmény célját erősítette. Arra utaltak, hogy a feladat ellátására kijelölt közigazgatási szervnek rövid határidőn belül döntésre kellett jutnia. Amennyiben a kérelem adatai, esetleges helyszín megtekintése, az érintett felek, vagy a helyben rendelkezésre álló tanúk nyilatkozata elégségesnek bizonyultak a birtokháborításról érdemben, ezek hiányában a panasz elutasításáról kellett dönten. Nem volt, és a határidőre tekintettel nem lehetett feladata az igazgatásnak a kérelem hiányainak pótlása, a bizonyítékok felkutatása; az eljárás bármilyen módon történő megakasztása.

A fentiekben vázolt jogszabályi háttérrel fel sem merülhet, hogy a jegyző a birtokvédelmi eljárásban a Ptk.-ban, illetve a Ptké.-ben megjelölt határozaton kívül más határozatot hozzon. Döntése nem az Áe. 42. § szerinti közigazgatási határozat.

Az Áe. 94. § szerint a jegyző felettes szerve az államigazgatási ügyekben a közigazgatási hivatal vezetője. A fenti levezetés értelmében a birtokháborítási ügyek nem minősülnek közigazgatási ügynek, az Áe. csak annyiban alkalmazható, amennyiben a Ptké. 29.§-a értelmében a Ptk. vagy a törvényerejű rendelet eltérően nem rendelkezik. Helytállóan jutott ezért az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az I-II. rendű kérelmezett a birtokvita eldöntését célzó eljárással összefüggésben alá-fölérendeltségi jogviszonyban nincsen, így az Áe. 4. §-ában szabályozott, a közigazgatási hatóság mulasztásának esetére irányadó szabályok nem alkalmazhatóak, a mulasztó szerv, vagy a mulasztó hatóság felettes szerve eljárásra kötelezése nem merülhet fel. Nem követett el az elsőfokú bíróság jogsértést azzal, hogy az Áe. 4. § (5) bekezdés alkalmazhatóságának hiányát megállapította, ugyanakkor a felperes kérelmét érdemben vizsgálta meg. Tévesen állítja a kérelmező, hogy ez esetben az elsőfokú bíróságnak hatásköre hiánya okából a pert a Pp. 130. § (1) bekezdésének f) pontjára figyelemmel meg kellett volna szüntetni. A kérelmező követelése nem időelőtti, vagy - az elévülés esetét ide nem értve - bírói úton nem érvényesíthető. Az elsőfokú bíróság a kérelem érdemi vizsgálatát hatáskörében eljárva vizsgálta, melyet számára a kérelem jogcíme - Áe. 4. § (5) bekezdés - biztosított. A kérelem alaptalanságának megállapítása ezen nem változtatott.

Az Áe. 1997. június 1-től hatályos 92. § (3) bekezdése - a felettes szerv a mulasztóval szemben fegyelmi eljárást kezdeményez - a 92. § (1) és (2) bekezdésével együtt a közigazgatási szerv eljárási kötelezettségének elmulasztása esetére, annak egyik lehetséges következményeként került a törvénybe. A felelősségre vonás lehetősége, annak kimenetele és a kezdeményezés elbírálása a fegyelmi eljárás lefolytatására jogosult feladata, az Áe. 4. §-a alapján nem kikényszeríthető.

Helytálló a kérelmező fellebbezése az I. és II. rendű kérelmezettek javára megállapított eljárási költség megfizetését illetően. Az I. rendű kérelmezettet a meghatalmazásból kitűnően köztisztviselő képviselte, beadványát jogtanácsos nem jegyezte ellen, míg a II. rendű kérelmezett beadványát a hivatalvezető írta alá, a nyilatkozat külzetén a jogtanácsos megnevezése és igazolvány száma szerepel ugyan, de ellenjegyzése hiányzik. A Pp. 75. § (2) bekezdése értelmében a perköltséghez hozzá kell számítani a felet képviselő ügyvéd, jogtanácsos vagy szabadalmi ügyvivő készkiadását és munkadíját is. Az elsőfokú eljárás során sem az I., sem a II. rendű kérelmezettet nem ügyvéd vagy jogtanácsos képviselte, ezért javukra perköltség a törvényi feltételek hiányában nem lett volna megállapítható.

A bíróság érdekkörében felmerült, elhárítható ok következtében keletkezett költségek viseléséről szóló 12/2002 (VI.24.) IM rendelet 3. §-a szerint a bíróság jogerős határozatával megállapított, az államot terhelő költséget a jogosult a megyei bíróság

gazdasági hivatalában veheti át, ha a megyei bíróság székhelyén lakik, vagy ott a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll. E feltételek hiányában az eljáró bíróság a megállapított költséget - a jogosult választása szerint - a házipénztárban vagy postai úton fizeti ki.

Az elsőfokú bíróság e szempontok szerint hozta meg végzését jelezte, hogy a végzés jogerőre emelkedését követően rendelkezik a költség kifizetéséről a Fővárosi Bíróság Gazdasági hivatalán keresztül. Miután az elsőfokú bíróság a költségviselés tárgyában megállapító és nem marasztaló rendelkezést hozott, nincs helye teljesítési határidő meghatározásának.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság végzését részben a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 253. § (2) bekezdése értelmében megváltoztatta és az eljárási költség megfizetésére vonatkozó rendelkezést mellőzte, egyebekben az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.

A túlnyomórészt sikertelenül fellebbező kérelmező részére a Pp. 78. § (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételek hiányában perköltséget nem lehetett megállapítani.

A kérelmező az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdése, a (3) bekezdés b) és c) pontja, a 42. § (1) bekezdése, valamint a költségmentességről szóló 6/1986 (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében köteles a feljegyzett fellebbezési illeték megfizetésére.

Budapest, 2008. február 20. napján.

Dr. Sára Katalin s.k. a tanács elnöke, . Páldy Zsuzsanna s.k. előadó bíró

Dr. Szőke Mária s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő